

7 грудня – День місцевого самоврядування

Давид ЖВАНІЯ: «Реформу місцевого самоврядування можна реалізувати до кінця 2017 року»

Напередодні Дня місцевого самоврядування Голова Комітету Верховної Ради з питань державного будівництва та місцевого самоврядування розповів журналові «Віче» про перспективи довгоочікуваної реформи.

48

– Нині найактуальнішим питанням для місцевої влади є доля Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. 22 жовтня після майже 11 тисяч громадських обговорень проекту серед територіальних громад Прем'єр-міністр Микола Азаров надіслав главі держави проект указу Президента про її затвердження. Яке ваше ставлення до цього документа, чи брав профільний комітет участь у підготовці та обговоренні концепції?

– Можу сказати, що це буде, без перебільшення, перша повноцінна реформа в Україні за часів незалежності, яка зачепить фактично всі сфери нашого життя. Її метою є вдосконалення якості та доступності публічних послуг на місцевому рівні, які надаються населенню органами місцевого самоврядування. Вона полягатиме в децентралізації – передачі владних повноважень органам місцевого самоврядування у величезній кількості питань, із яких складається щоденне життя українців: від будівництва лікарні до, скажімо, висловлення недовіри чиновникам. Щоб максимально врахувати позицію місцевих громад, підготовчий етап передбачав ґрунтовне обговорення документа на місцях.

Реформа ґрунтуватиметься на новій законодавчій базі для всієї системи місцевого самоврядування, що потребуватиме внесення змін до Конституції України. Нині Конституційна асамблея провела величезну роботу в цьому напрямі.

Комітет з питань державного будівництва та місцевого самоврядування є профільним органом у Верховній Раді з опрацювання цих питань. Комітет братиме безпосередню участь у розгляді та доопрацюванні законопроектів, які нині розробляє Мінрегіонбуд. Так, ми очікуємо внесення до Верховної Ради нової редакції законів «Про органи самоорганізації населення», «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання», «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві ініціативи», «Про громадські слухання». Щойно ці законопроекти потраплять на розгляд парламенту, наш комітет розгляне їх із залученням широкого кола експертів і профільних асоціацій.

Наразі члени більшості територіальних громад України не можуть скористатися своїми правами на практиці, адже для цього відсутні відповідні організаційно-правові механізми, які слід закріпити в статутах територіальних громад та інших місцевих нормативно-правових актах. Звичайно, існують різноманітні положення про громадські слухання, місцеву ініціативу та загальні збори громадян. Але практика їх використання свідчить: ці процедури ускладнені й містять значні дискримінаційні обмеження, що не відповідають як нормам чинного законодавства, так і європейським принципам місцевої демократії.

– Чи відомі бодай приблизні часові рамки проведення реформи? Коли слід очікувати плану заходів із реалізації Концепції реформування, внесення до Верховної Ради та прийняття відповідних законів?

– Реалізація реформи складатиметься з кількох етапів, які прописані в концепції. Очікуємо, що Президент до кінця цього року підпише указ про Концепцію реформування місцевого самоврядування. Тоді є всі шанси, що вона буде реалізована до кінця 2017 року. Переконаний, що це реальний термін. Реформа «перезріла», ми не маємо її затягувати на десятиліття.

– Ви бачите якісь ризики, що можуть завадити її реалізації?

– Це надзвичайно важлива реформа для нашого суспільства, й вона має бути не лише ретельно підготовлена, а й належно реалізована на місцях. Ви ж розумієте, що реформа пов'язана з перерозподілом владних повноважень, тому може сподобатися далеко не всім. У зв'язку з цим доведеться побороти багато управлінських стереотипів.

На моє переконання, надати імпульс реформі та координувати її впровадження має Адміністрація Президента, а не Кабінет Міністрів. У свою чергу, представники органів місцевого самоврядування повинні бути підготовлені до реформи. Важливий момент: слід думати не лише про зміну системи організації місцевої влади, а через широку інформаційну

кампанію навчити людей користуватися інструментами впливу на владу.

– **Як ставитесь до думки, що ця комплексна реформа найближчим часом не зрушить з місця, адже в 2015 році – президентська виборча кампанія, а отже, нестабільна політична ситуація?**

– Ця реформа є стратегічним проектом і, можливо, одним із головних проектів за часів нинішнього президентства Віктора Януковича. Вона реалізовуватиметься не одномоментно, а поступово, протягом кількох років. Переконали: її успіх не залежатиме від ситуативних подій, навіть таких, як президентські вибори.

– **Які законодавчі акти стосовно місцевого самоврядування, що перебувають на розгляді профільного комітету, мають перспективу бути ухваленими в наступні місяці? Зокрема, як оцінюєте якість законодавчих ініціатив про місцевий референдум?**

– Багато з важливих законопроектів, що нині на розгляді в комітеті, стають заручниками політичного протистояння в парламенті. Можна по-різному це оцінювати, проте наразі це об'єктивна причина, з якої важливі проекти законів не ухвалюють вчасно. Так, протягом року постійно переносили голосування про призначення позачергових місцевих виборів, унаслідок чого місцеві громади не можуть обрати місцевої влади.

Комітетом проведена ґрунтовна робота, аби розробити професійний якісний законопроект про місцевий референдум. До проекту закону, ухваленого в першому читанні, надійшло багато експертних зауважень, зокрема під час організованих комітетом «круглих столів», консультацій. Нині над законодавчим актом (реєстр. № 0867) продовжує працювати робоча група, яка готує його до розгляду в другому читанні. Упевнений, що невдовзі документ буде винесено для голосування в сесійній залі. Головне, що ми представимо зручний і зрозумілий закон, який стане ефективним інструментом реалізації місцевого самоврядування.

Розмову вів Олексій ЛУЦЬКИЙ.
Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.

Вітаємо!

Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування щиро вітає працівників і службовців органів місцевого самоврядування, сільських, селищних, міських голів, депутатів місцевих рад, представників вітчизняних та міжнародних неурядових організацій, науковців із Днем місцевого самоврядування!

Державний статус цієї святкової дати свідчить про те велике значення, що надається в нашій країні системі місцевого самоврядування, визнання її ролі в забезпеченні здійснення і надання найбільш важливих та наближених до людини повноважень і послуг. Освіта, охорона здоров'я, культура, соціальний захист, багатогалузеве комунальне господарство, містобудування – ось далеко не повний перелік ключових сфер суспільного життя, відповідальність за надійне функціонування і злагоджену роботу яких покладено на самоврядну ланку влади.

Ми добре усвідомлюємо всю складність питань, що вирішуються органами місцевого самоврядування у громадах та регіонах, бачимо ті непрості умови, в яких доводиться працювати нашим колегам на місцях, і, як представники найвищого законодавчого органу державної влади, запевняємо їх у всілякій підтримці та сприянні на рівні законопроекткування, створення належних правових основ для забезпечення ефективної та якісної діяльності кожного з елементів системи місцевого самоврядування, її комплексного реформування на засадах децентралізації владних повноважень та субсидіарності, досягнення реальної фінансової спроможності й організаційної самостійності.

Бажаємо вам, шановні друзі, міцного здоров'я, щастя, щедрого достатку, злагоди і родинного затишку. Нехай збуваються всі заповітні мрії, реальністю стають добрі плани та наміри, творчих здобутків вам, успіхів і звершень у нелегкій та відповідальній праці на благо громад, регіонів та рідної України!

Голова Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування Давид ЖВАНІЯ та члени комітету.

Із доповідної записки Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України щодо Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні:

Основні вимоги до реформування системи місцевого самоврядування:

– базу нової системи місцевого самоврядування мають стати об'єднані територіальні громади, які утворюються на добровільній основі за законодавчо визначеною процедурою з власними органами самоврядування, в тому числі виконавчими органами рад;

– відсутність на території територіальної громади (адміністративно-територіальної одиниці) інших територіальних громад (адміністративно-територіальних одиниць такого ж рівня);

– визначення повних та вичерпних обов'язкових повноважень органів місцевого самоврядування базового, районного та обласного рівнів з обов'язковим застосуванням принципу субсидіарності;

– формування повноважень місцевих органів виконавчої влади здійснюється після визначення повноважень на кожному рівні місцевого самоврядування;

– повноваження до органів місцевого самоврядування передаються державою, якщо на відповідному рівні створено представницькі органи місцевого самоврядування та підпорядковані їм виконавчі органи;

– у процесі передачі повноважень державою до органів місцевого самоврядування враховується їхня спроможність реалізувати ці повноваження; забезпечується достатній рівень фінансового забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування;

– законодавче визначення стандартів послуг (адміністративних та соціальних), що надаються на кожному рівні місцевого самоврядування; встановлення індикаторів та критеріїв оцінки якості надання цих послуг тощо.

Основні вимоги до реформування системи територіальної організації влади:

– на рівні областей, Автономної

Республіки Крим, міст Києва та Севастополя та на рівні районів діятимуть місцеві державні адміністрації, які наділяються повноваженнями контролю за законністю актів органів місцевого самоврядування на відповідній території, координують діяльність територіальних органів центральних органів виконавчої влади;

– територіальні органи центральних органів виконавчої влади здійснюють контрольні функції щодо забезпечення виконання законодавства України на відповідній території, надають адміністративні послуги населенню та юридичним особам, здійснюють постійний моніторинг диспропорцій у доступі до послуг на відповідній території;

– формування та структура територіальних органів центральних органів виконавчої влади мають визначатися максимальним доступом громадян та юридичних осіб до послуг, що надаються цими органами.